

PÆDAGOGISK LÆREPLAN 2020

Den styrkede pædagogisk læreplan

Vores pædagogiske læreplan er vores arbejdsgrundlag, som vi ønsker skal udøves og afspejles i vores daglige pædagogiske arbejde.

Vonsbæk Børnehus

Vonsbækvej 84

6100 Haderslev

Tlf. 74579119

www.vonsbaekboernehus.dk

Mail: vbhv@mail.dk

Indhold

Hvem er vi:.....	2
Natur og udeliv:	3
Det fælles pædagogiske grundlag:.....	3
Børnesyn:	5
Dannelse og børneperspektivet:	5
Legen:	6
Læring:	7
Pædagogisk læringsmiljø:.....	9
Forældresamarbejde:	9
Børn i udsatte positioner:.....	10
Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen:	11
Inddragelse af lokalsamfundet:	12
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø:	13
De 6 pædagogiske læreplanstemaer	14
Alsidig personlig udvikling:	14
Social udvikling:.....	15
Kommunikation og sprog:	17
Krop, sanser og bevægelse:.....	18
Natur, udeliv og science:	20
Kultur, æstetik og fællesskab:.....	22
Evalueringkultur:	24
Evaluering.....	24
Forældre formidling.....	24
Refleksion	24
Pædagogiske redskaber:.....	25
Afslutning:	25

INDLEDNING:

I foråret 2018 blev der vedtaget en ny dagtilbudslov om at styrke kvaliteten i dagtilbud, med bl.a. øget fleksibilitet og stabling af læringsmiljøer. Ændringerne i læreplanerne skal være med til at give alle dagtilbud et fælles pædagogiske grundlag, hvor det er dagtilbuddene der har ansvar for at skabe et læringsmiljø henover hele dagen i forbindelse med den frie leg, vokseninitierede aktiviteter og rutinesituationer, der skal give børnene mulighed for at trives og lære. Vi er allerede godt i gang med denne proces i Vonsbæk Børnehus. Vi er i en spændende øve-proces, hvor vi udforsker og udvikler.

Vores pædagogiske læreplan er vores arbejdsgrundlag, som vi ønsker skal udøves og afspejles i vores daglige pædagogiske arbejde. Det er derfor alt afgørende at vi får skabt os en stabil evalueringskultur i Vonsbæk Børnehus, vi skal reflektere og være faglig selvkritisk, så vi får øje på egen praksis og ændre praksis, hvis der er behov for dette.

Læreplanen er vores fælles faglige fokus, vores pædagogiske redskab og rammen for alle børns udvikling, læring, trivsel og dannelse. Læreplanen skal sørge for, at vi har det samme vidensgrundlag, et fælles sprog for alle medarbejdere, da dette er en forudsætning for at kunne reflektere sammen.

”Det er lederes opgave at skabe et fagligt grundlag og udvikle den pædagogiske praksis i samarbejde med det pædagogiske personale. Lederen skal sørge for rammesætning, organisering og tilrettelæggelse af arbejdet med pædagogiske læringsmiljøer af høj kvalitet, så det fremmer børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse.¹

Det lovmæssige krav og den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven:²

HVEM ER VI:

Børnehaven blev grundlagt i 1992, som et resultat af en gruppe forældres aktive

---

¹ Den styrkede pædagogiske læreplan af Trine Holst og Torben Næsby.

² <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=206363> med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og socialministeriets publikation: <https://arkiv.emu.dk/modul/den-styrkede-p%C3%A6dagogiske-l%C3%A6replan-%E2%80%93rammer-og-indhold>

indsats i lokalområdet. Vi er en puljeinstitution / privat organisation og administrerer derved selv ventelister og budgetter. Haderslev kommune giver et økonomisk tilskud pr. barn og fører pædagogisk tilsyn. Stedet drives af vores ansatte og bestyrelsen, som består af 7 forældre, som bliver valgt 2 år af gangen. Bestyrelsen er meget aktiv og er med ind over større beslutninger, der skal tages, omhandlende huset som helhed.

Vi er en lille integreret institution, som rummer børn fra 6 måneder og op til skolestart. Vi har pt en 2-årig dispensation til en normering på 27 børn, heraf 7 vuggestuebørn og 20 børnehalebørn.

Vi er opdelt i tre grupper; Rød gruppe for de 0-2,11-årige, Gul gruppe for de 2,11- 4-årige og Grøn er store børns gruppen 4- 6-årige. Vi sætter stor pris på at mødes på tværs af grupperne og berige hinanden, med vores kunnen og samvær, ligesådan som vi vægter at skille grupperne, for at kunne tilgodese børnenes kompetencer og behov i den enkelte aldersgruppe, og eller kompetence.

Personalegruppen er i vores institution et lille, men godt team. Vi består af to pædagoger, hvoraf den ene fungerer som leder i institutionen, en pædagogmedhjælper og en pædagogisk assistent. Vi har desuden tilknyttet faste vikarer, som træder til ved sygdom og andet fravær af det faste personale. I perioder nyder vi godt af ungarbejdere som kommer i de sene timer, nogle gange om ugen. Slutteligt har vi en fast rengøringshjælp, som klarer den daglige rengøring.

NATUR OG UDELIV:

I Vonsbæk Børnehus har vi et særligt fokus på natur og udeliv, derfor har vi bevidst valgt at blive certificeret grønne spirer. Mennesket fødes med fine sanser, som kan udvikles højt, hvis det stimuleres i inspirerende omgivelser. Det at svinge sig, kravle, klatre og falde giver barnet en vigtig fornemmelse af egen krop og tyngdekraft. Barnet oplever, hvordan kroppen fungerer i rummelige omgivelser, og det registrerer, hvad der føles godt, skidt, sjovt og farligt. Når børnene bruger naturen som legerum stimuleres fantasien og samværet. Børnene er nysgerrige og bruger naturen som eksperimentarium, hvor de lærer om dyr, planter, vandhul, årstider, vind og vejr, naturfænomener, miljøet og materialer. Børnene får lov til at opleve naturen på alle årstider, og der styrkes deres sanseapparat og deres motoriske udvikling. For at udvikle egen viden og kompetencer gør vi stor brug af de materialer vi modtager fra grønne spirer.

DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG:

Hvad siger loven?

'Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles

pædagogisk grundlag'

Dagtilbudsloven §8, stk. 2

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag. Dette grundlag består af nogle centrale elementer, som skal skabe en forståelse og tilgang for hvordan vi skal arbejde med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det fælles pædagogiske grundlag består af 9 centrale begreber samt 6 læreplanstemaer.

De 9 centrale begreber:

- **Børnesyn:** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv:** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Legen:** Lege har værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring:** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber:** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø:** Et trygt og stimulerende pædagogiske læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde:** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner:** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng med børnehaveklassen:** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

Nogle af elementerne fx børnesyn, skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer fx forældresamarbejde og sammenhæng med børnehaveklassen er med i nogle sammenhænge og ikke andre.

De 6 læreplanstemaer

- **Alsidig personlig udvikling**
- **Social udvikling**

- **Kommunikation og sprog**
- **Krop, sanser og bevægelse**
- **Natur, udeliv og science**
- **Kultur, æstetik og fællesskab**

Alle seks læreplanstemaer er integrerede i alle aktiviteter og i sammenhæng med de centrale begreber og kan ikke ses som isolerede emner.

I de følgende punkter vil vi gå i dybden med alle centrale begreber og de 6 læreplanstemaer

Børnesyn:

Hvad siger loven?

‘Det at være barn har værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes inden første år’

Forarbejder til dagtilbudsloven §8, stk. 2.

Børnesyn er den måde, at vi som voksne, møder børnene på.

I Vonsbæk Børnehus vægter vi at børnene har ret til at være børn. Der skal være plads til at være forskellige og til at udvikle sig i forskelligt tempo. Her er det vigtigt at de voksne skaber et læringsmiljø, hvor barnet bliver mødt med nære og tillidskabende voksne, som kan give barnet nærvær, omsorg, tryghed og udfordringer, til at kunne lære og udvikle sig. Det gode børneliv er der hvor der er plads, ro og tid til at være barn.

Børn er impulsive, og styret af deres lyst, og selvom udfaldet af handlingerne ikke altid er som tænkt, vil vi voksne have fokus på hensigten bag handlingerne. Vi guider, lytter, anerkender og hjælper børnene til at forstå og udvikle sig i givende situation.

I børnehuset lægger vi også stor vægt på selvhjulpenhed, da selvhjulpenhed er en kæmpe sejr for børnene, og dermed er med til at styrke deres selvbillede. Vi mener at det at kunne mestre sin hverdag, ved bl.a. selv at tage tøj og overtøj på, gå på toilettet og vaske hænder, og være selvhjulpen ved måltider, er en vigtig del af barnets trivsel og udvikling. I disse situationer arbejder vi med teorien om nærmeste udvikling, den voksne er derfor klar til at støtte og guide børnene, så det matcher det enkelt barns udviklingsniveau.

Dannelse og børneperspektivet:

Hvad siger loven?

'Børn på fx 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarligt for at skabe.'

Forarbejder for dagtilbudsloven § 8, stk. 2

Dannelse er en erfarings- og læreproces, hvor målet ikke er at skulle lære noget bestemt. Det handler om viden og værdier som barnet automatisk bruger, når det skal begå sig i verden, fordi det er forankret i deres personlighed og deres personlige bagage.

I Vonsbæk Børnehus er det vigtigt at børnene føler sig set og hørt, at de føler at de har en stemme i fællesskabet. Det er vores opgave som pædagoger at støtte børnene i at forholde sig prøvende og nysgerrige, til den verden der er omkring dem, og hermed give dem erfaringer med at være en del af et velfungerende mangfoldigt fællesskab. I Vonsbæk Børnehus finder vi det naturligt at børnene er medbestemmende indenfor de rammer vi som voksne har sat. Fx Når vuggestuen skal på tur, viser pædagogerne børnene et par billeder som forslag til hvor turen kan gå hen. Når børnehavebørnene fx skal lave julegaver til forældrene, får de nogle forskellige valgmuligheder, så de er med til at vælge det de har lyst til at forære deres forældre.

Legen:

Hvad siger loven?

'Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn.'

Forarbejder for dagtilbudsloven § 8, stk. 2

Barnets vil hele tiden øve sig på at få adgang til legen, deltage i den, blive bedre til at lege. Legen er det livsrum hvor der er mest på spil for barnet. At være uden for legefællesskabet er at gå glip af det mest centrale i børnelivet.³ I Vonsbæk Børnehus

---

³ Den styrkede pædagogiske læreplan side 40-41

ved vi derfor at legen er meget mere end en sjov aktivitet, men at legen er fuld af læring. Igennem legen lærer børnene nogle grundlæggende sproglige, sociale og personlige færdigheder. 'At lege' er noget man skal øve sig på, før at man bliver rigtig god til det. Derfor er det også vigtigt, at vi voksne, sørger for nogle gode læringsmiljøer med gode vilkår og betingelser for en lærerig leg. Når børnene leger er det også vigtigt at vi vurderer hvornår vi selv skal være deltagende i legen, iagttagende eller holde sig i baggrunden af legen. Vi skal være klar til at kunne guide legen, hvis den udvikler sig u hensigtsmæssigt, eller hvis legen er gået i stå og børnene skal have hjælp til at komme videre.

I legen, når vi 'lader som om', opstår der et rum hvor barnet kan udvikle sin selvbestemmelse og indflydelse, øver demokrati og bearbejder indtryk, følelser og konflikter.

I Vonsbæk Børnehus er vi opmærksomme på at vi prioriterer legen frem for rutinen. Og derigennem fleksible for at styrke udviklingen og fællesskabsfølelsen.

Figur: Mor til lille Per: Hvad har du lavet i børnehaven i dag? Jeg har "bare" leget.

Læring:

Hvad siger loven?

'Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse.'

Forarbejder til dagtilbudslovens §8, stk. 2

Børns læring sker gennem deres krop og sanser. Ved at sanse deres omverden, udvikler børnene deres forståelse af verden, og hvordan den hænger sammen. Udover at lære gennem kroppen, udvikler vi os også ved hjælp af kommunikation og sociale interaktioner.

Læring og udvikling hænger sammen. Læring sker over tid og barnet udvikler sig i forskelligt tempo. Derfor er det vigtigt at vi, som pædagoger, er der for barnet og guider det igennem det nye, som det skal lære. Det er vigtigt at vi udfordrer barnet, indenfor dets nærmeste udviklingszone. I Vonsbæk Børnehus gør vi meget ud af at gentage de samme ting igen og igen, og give børnene plads til at øve sig, til de til sidst mestre den nye læring. Det er vigtigt at vi giver børnene disse udfordringer, så vi giver dem den bedste mulighed for at skabe denne udvikling. Dette kan ske igennem leg, planlagte aktiviteter, relationer, udforskning af legepladsen og naturen, eksperimenter, sanse- og motoriske aktiviteter mm.

Børnefællesskaber:

Hvad siger loven?

‘Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaberne er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagstilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve nye positioner mv. Det er pædagogiske personales og ledelsesopgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.’

Forarbejder til dagtilbudsloven §8, stk. 2

Al leg, dannelse og læring sker i et socialt samspil, mellem børnegruppen og de voksne, altså i børnefællesskaber.

I Vonsbæk Børnehus skal der være plads til, at det enkelte barn har lyst til at vise initiativ og være aktivt deltagende i fællesskabet. Vi, som pædagoger, skal hjælpe barnet til at udvikle og øve sig på dets sociale færdigheder. Vi ønsker at alle børn føler sig som en del af fællesskabet, og derfor snakker vi ofte med børnene om hvordan man behandler hinanden. Vi bruger bl.a. samlinger til at reflektere sammen med børnene om deres oplevelser og følelser. På den måde styrkes mestring af de sociale færdigheder og normer, som hjælper barnet til at afkode kropssprog og at se og forstå andres behov.

Da Vonsbæk Børnehus er et meget lille hus, gør vi også meget ud af at lære børnene at lege med hinanden, på tværs af aldersgrupper, på trods af forskellige udviklingstrin. På den måde vil børnene lære af hinanden, de små vil kunne spejle sig i de større børn, og de større børn vil lære glæden ved at drage omsorg og lære fra sig.

Vi mener at både personale og forældre har et fælles ansvar for at skabe et inkluderende børnefællesskab, så alle på lige fod føler sig værdsat, anerkendt og en del af fællesskabet. Vi opfordrer forældre til at have blik for børnefællesskabet og ikke bare for deres eget barn, derfor opfordrer vi forældre til at omtale andre børn og forældre i institution på positiv vis. Vi arbejder, i Vonsbæk Børnehus, årligt med venskabskema, som understøtter vores børnemiljøvurdering.

Pædagogisk læringsmiljø:

Hvad siger loven?

- 'Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.'
  - Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger'
- Dagtilbudsloven §8, stk. 3

Et pædagogisk læringsmiljø er der, hvor børnene indgår i fællesskaber og samspil, og det er her at der tages udgangspunkt i arbejdet med børns læring. Læringsmiljøer er ikke kun et sted hvor man kan være, men også en proces. Børnene bevæger sig, i løbet af dagen, hele tiden igennem forskellige læringsmiljøer, når de bevæger sig fra rum til rum, aktivitet til rutine og leg til leg. I den nye styrket læreplan er man gået fra at have fokus på børnegruppens trivsel og læring, til at have fokus på de voksnes rolle i det enkelte barns trivsel, udvikling, læring og dannelse. Derfor har vi i Vonsbæk Børnehus, skærpet fokus på hvilke pædagogiske læringsmiljøer vi har og skaber og dermed tilbyder til børnene. Fokuset er hermed på de fysiske læringsmiljøer, børnenes lege, de pædagogiske aktiviteter og de pædagogiske rutiner og overgange og hvordan disse er med til at give børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Vi analyserer løbene vores læringsmiljøer på personale møder for at forbedre disse. Vi inddrager børnenes stemme i hvordan vi optimerer de enkelte læringsmiljøer, dette kan fx være ønsker om legetøj og indretning.

Forældresamarbejde:

Hvad siger loven?

'Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder

med forældrene om børns læring'
dagtilbudsloven §8, stk. 6

Når samarbejdet mellem det pædagogiske personale og forældre fungerer godt, kommer det barnet til gode. Det er i vores samarbejde at vi i fællesskab finder frem til det, der fremmer det enkelte barns trivsel, udvikling, læring og dannelse. Forældrene er de primære voksne i barnets liv, og har derfor det primære ansvar for barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse. Når det er sagt så befinder børnene, sig i dagtilbuddet, i mange af deres vågne timer, og vi har derfor også et stort ansvar for dette. Derfor er det vigtigt at huske at jo bedre samarbejdet mellem forældre og det pædagogiske personale er, jo mere viden deles der om barnet, som kan komme det til gode, både hjemme og i dagtilbuddet.

Inden institutionsstart, tage stuepædagogen på hjemmebesøg, det gør vi for at aftale den bedste start for det enkelte barn, i hjemlige og rolige omgivelser. På besøget bliver der drøftet barnets rutiner og institution hverdag.

I Vonsbæk Børnehus har vi en daglig kontakt med forældrene, hvor vi deler de vigtige informationer. Vi forventer, at forældrene informerer os, hvis der har været ændringer i barnets hverdag og rytme, samt hvis der er sket noget, som vi ellers skal være opmærksomme på. Vi kontakter derudover også forældrene hvis der er sket noget særligt. Dette kan være omkring barnets dag, hvorfor barnet har fået en bule i panden, om stjernestunder mm.

Vi informerer om vores planlægning, i form af en månedsplan, som vi følger op på, på vores tavle hver dag. Alt andet relevant viden deler vi via mail til forældrene. Derudover hænger vi sedler på døren, om f.eks. feriemelding, smør selv og andre informationer. Forældrene vil kunne følge med i vores hverdag, på vores facebookside, hvor vi jævnligt vil dele billeder og videoer.

En gang årligt vil forældrene blive inviteret til forældremøde, hvor de vil få indblik i det vi arbejder med, nye tiltag mm. På forældremødet vil der også blive sendt en forældretilfredshedsundersøgelse ud, så vi som personale, hele tiden kan tage stilling til vores måde at arbejde på.

Forældrene er altid velkomne til at ønske et møde, hvis de har brug for sparring omkring deres barn og dets trivsel og læring. Ligeledes tilbyder vi 3-6 måneders opfølgings samtaler efter opstart i vuggestue og børnehave, og før skolestart. Vi vil altid stå til rådighed med så vidt mulig vejledning og vil altid være klar til, at vi i samarbejde, skaber det bedste rammer for barnets trivsel.

Børn i udsatte positioner:

Hvad siger loven?

'Det skal fremgå i den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø,

tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.'

Dagtilbudsloven §8, stk. 5

Alle børn er unikke og har forskellige forudsætninger og udgangspunkter. Alle børn skal opleve at være anerkendt, værdsat og en del af et fællesskab. Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter og vores læringsmiljøer skal tage højde for børn i udsatte situationer. Vi skal støtte børn i udsatte positioner, til at blive inkluderet i lege med andre børn og indgå i betydningsfulde børnefællesskaber, hvor de vil opleve trivsel og udvikling. Vi skal rette vores pædagogiske fokus på at give børn mestringsoplevelser i lege og aktiviteter, hvor vi har positive forventninger til barnet. Vi skal være opmærksomme på og reagere på tegn på mulig udsathed – har et barn ændret adfærd, udviklingsmønster eller viser det tegn på mistrivsel?

I Vonsbæk Børnehus tager vi udgangspunkt i det enkelt barns udvikling og hvordan vi igennem anerkendelse og guidning skaber nye læring og udvikling. Dette gør vi ved at tage udgangspunkt i ICDP (international Child Development program). I Vonsbæk Børnehus tager vi ligeledes udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone.⁴ Her vil vi kunne guide barnet, så det, selv i små situationer, vil opleve mestring. Dette kan være i situationer hvor fx barnet normalt tilbyder sig til en leg ved tage legetøjet, som de andre leger med. Her vil vi som pædagogisk personale guide barnet til hvordan det ellers kan tilbyde sig, så de andre børn får lyst til at lege, fx ved at bruge sine ord og kropssprog. Lykkes dette vil barnet opleve mestring, og bruge samme strategi i efterfølgende situationer.

Vi har fokus på tidlig indsats, og er derfor løbende i dialog med forældre og kollegaer, hvis der skulle være et barn i udsat position. Vi udfylder TOPI hver tredje måned, samtidig med at vi vender alle børn på vores personalemøder, i forhold til deres relationer, kunnen og hvad vi arbejder videre med, det gør vi for at skabe overblik over alle børns trivsel og for at se om der er børn, der skulle være i udsatte positioner, og som vi dermed skal have ekstra fokus på. Samtidig over vi os i dette nye projekt fra Sundhedsstyrelsen "Tidlige indsatser de første 1000 dage som bidrager til livsduelige børn", som er et projekt hvor man i tæt samarbejde med forældrene og sundhedsplejersken, skal øge børns trivsel. Derudover kan vi gøre brug af vores faglige sparringspartnere fra PPR, som kan give os råd og vejledning i forhold til det enkelt barn.

Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen:

Hvad siger loven?

'det skal fremgå i den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i

---

⁴ www.paedagogen.dk

dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.'

Dagtilbudsloven §8, stk. 6

Vi skal sikre de bedste forudsætninger for overgange mellem hjem, dagtilbud og skole. Det sidste år i børnehaven, inden barnets starter i skole, vil det forgå i storbørnsgruppen (Grøn gruppe) Her vil der være fokus på at gøre børnene skoleklar, ved at lære dem fx at sidde stille og lytte, modtage fællesbeskeder, være vedholdende og fordybes sig, som alle er vigtige elementer for at opnå læring i et senere skoleforløb. Vi løser simple opgaver med små instrukser og laver samarbejdes øvelser. Vi arbejder med børnenes robusthed, og styrker deres selvværd og selvtillid. Det er vigtigt at børnene ved at det er i orden at fejle. Vi arbejder med venskaber, og vigtigheden af dette.

Det er vores opgave at skabe tryghed for både børn og forældre i denne overgang. Vi tilbyder overdragelsesmøder med børnenes kommende skole, hvor vi deler værdifuld viden omkring barnet, så skolen har den bedste mulighed for at tage godt imod hvert enkelt barn. Børnene kommer ligeledes på besøg på deres nye skole og sfo. Vi orienterer forældrene hver uge omkring vores forberedelser, og uddyber via Facebook, hvad børnene har lavet i gruppen. Vi afholder samtaler, hvor vi drøfter vores forventninger, og hvad vi i samarbejde skal arbejde videre med for at understøtte barnets skolestart bedst muligt.

Inddragelse af lokalsamfundet:

Vonsbæk Børnehus ligger på Vonsbækvej 84, 6100 Haderslev. Børnehuset ligger på nordsiden af Haderslev fjord, i den lille by Bæk. I Lokalområdet har vi en borgerforening, som vi har et godt samarbejde med. Vi bliver som regel altid inviteret til den lokale markedsdag, hvor børnene synger og laver sanglege, sammen med andre børn og voksne i nærområdet. Vi afholder hvert år børnehusets fødselsdag på den lokale gamle mølle, hvor vi maler mel og bager brød. Vi ses med præsten fra området et par gange om året, både i kirken og i børnehuset. Vi låner gymnastiksalen og andre faglokaler af skolen ved siden af. Hvert år kommer der en lokal bondemand og fortæller om de forskellige plantesorter og afgrøder der gror omkring os. Vi hilser på æsler, katte, hunde, heste, køer og høns, som vi møder på vores gåtur rundt i vores lille nærområde. Vi har også naturen tæt omkring os og bruger den ofte, da vi ligger tæt på både skov, strand og marker.

I Vonsbæk Børnehus har vi vores egen ladcykel. Denne cykel giver os mulighed for at tage 6 børn med på tur, og udforske nærmiljøet. Den giver os mulighed for at komme lidt længere ud i naturen, end hvad vi kan på gå ben. Vi har en dejlig skov og en skøn strand, der kun ligger 2 kilometer væk, og som vi ofte besøger. Rutebilen går lige

udenfor døren, så den hopper vi også af og til på, og besøger Haderslev by, hvad end der skal trafik-trænes, på biblioteket, besøge museum og nye legepladser.

Videre har vi stor glæde af bedsteforældre og lokale fra samfundet, som yder en stor hjælp og engagement til forbedring og vedligeholdelse af børnehuset, samt de lokales opbakning i form af samling af æbler, kastanjer, strikning af små strømper til små sovefutter mm.

ARBEJDET MED DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ:

Daginstitutionen er et børneunivers og det skal børnemiljøet og det pædagogiske læringsmiljø afspejle. Vi bor i et gammelt hus, der rummer små skøre kroge, vi benytter alle kvadratmeterne i huset og ser muligheder hvor de byder sig. Nogle gange leger børnene med biler i garderoben, og med Barbie i køkkenet, vi prøver at se muligheder ud fra de rammer vi kan tilbyde. Vi finder derfor altid et sted til stille aktivitet, og et til lidt vildere. Vi har ikke permanente lege zoner, men vi har materialer der hurtigt kan hjælpe med at skabe en lege zone.

Ved det æstetiske børnemiljø bestræber vi os på orden og ryddelige flader, så det giver ro for øjet. Vi sorterer legetøj løbene, sætter væk og på pause, og finder noget nyt frem, her kommer det meget an på om det er en Barbie pigegruppe, og eller en Spiderman drengegruppe. Materialerne skal være tilgængelig og indbydende i børnehøjde, for at understøtte børnenes kreativitet og selvstændighed.

Personalet tager løbende stilling til hvordan det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø understøtter det enkelte barn samt børnefællesskabets behov og sammensætning. Der arbejdes løbende med fokus på inddragelsen af børneperspektivet, vi tager derfor ofte børnene med på råd, når det gælder ønsker om nyt legetøj, børnene er primære personer når det udarbejdes børnemiljøvurdering hver tredje år.

Samtidig vægter vi højt at børn og forældre mødes af nærværende voksne, der hilser, smiler og holder øjenkontakt, evt. let berøring i hverdagen. Det er de voksnes roller at bringe en positiv og rolig stemning i rummet, så der skabes en positiv og tryk stemning i huset.

DE 6 PÆDAGOGISKE LÆREPLANSTEMAER

Alsidig personlig udvikling:

"Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse".⁵

Pædagogiske mål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette sker på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, nærvær, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø:

Vuggestuen:

Det er de voksne der skaber rammen om det lille barns udvikling, ved at være omsorgsfulde, anerkendende, tydelige og rolige i vores samvær med barnet. Vi sætter ord på når barnet udtrykker sine følelser, for at gøre det opmærksom på hvad den konkrete følelse er i øjeblikket. Vi anerkender hele følelsesregisteret og accepterer barnets grænser når det er f.eks. vred, ked eller bange og hjælper barnet til at sige til og i særdeleshed fra, på en hensigtsmæssig måde. Vi giver krammer og aer, så barnet

---

⁵ Den styrkede pædagogiske læreplan, rammer og indhold s. 36

kan mærke sig selv fysisk og får en oplevelse af, at fysisk kontakt er rart og giver tryghed og nærhed.

Vi øver selvhjulpethed ud fra barnets mentale parathed, f.eks. ved at lade barnet hjælpe med at hente madpakker i køleskabet, klatre op af stigen til puslebordet eller barnevognen, selv forsøge at tage tøj på og lignende. Igen sætter vi ord på det som både vi og barnet gør. Vi følger barnets egne initiativer og interesser, da det er her der er størst belæg for positiv læring. Vi anerkender barnets spirende nysgerrighed for egen og andres kroppe. Hvis det f.eks. er spændende pludselig at kigge på navler og maver, så gør vi det og griner, peger og snakker om det vi kan se.

Børnehaven:

Vi bygger videre på den positive jeg-følelse ved fortsat at sætte ord på barnets følelser i forskellige situationer. Vi taler med barnet om dets reaktioner i f.eks.

konfliktsituationer. Vi stiller spørgsmål, både undrende og ledende og gør barnet opmærksom på egne handlinger. I konfliktsituationer spejler vi barnets og modpartens følelser og hjælper barnet til en spirende empatifølelse over for dets kammerater. Det sammen gør sig gældende i de andre udfordringer barnets møde igennem sin dag. Fx i garderoben, skal vi guide, opmuntre og anerkende så barnet får en følelse af mestring. Vi holder dagligt en samling, hvor vi hjælper barnets til at turde tale højt og være i fokus, lytte til andre samt træffe valg om fx nyt legetøj og sangvalg, dette skal gerne medvirke til at barnet føler sig hørt, set og respekteret og indgår i en demokratisk proces.

I børnehavealderen bliver kroppen og det andet køn lidt mere spændende. Barnet opdager for alvor forskel på han og hun og dig og mig. Vi skal som voksne rumme børnenes nysgerrighed og skabe mulighed for læring, igennem temaer som eksempelvis omhandler kroppen, følelser eller venskaber. Vi skal støtte barnet i at udvikle et positivt billede af sig selv.

Vi er i dialog med forældrene omkring barnets trivsel og alsidige personlige udvikling i hverdagen, og vi bringer den øvrige læreplaner i spil i læringsmiljøet for at understøtte hele barnet i dagtilbud så vel som i hjemmet.

Social udvikling:

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til

det pædagogiske personale, til lokal – og nærmiljøet, til aktiviteter, ting og legetøj mm”.⁶

Pædagogiske mål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø

Vuggestuen:

Børnene er små og deciderede legerelationer med jævnaldrende, er kun spirende eller måske stadig ikke eksisterende.⁷ Konflikter mellem de små opstår i frustration og mangel på empati og gråden følger ofte efter. Vi skal hjælpe barnet i de begyndende venskabsrelationer, ved at sætte ord på gråden der opstår og spejle børnene i hinanden, f.eks. ”Du slog X, X er ked af det! Av av!”.¹¹ Vi skal være på gulvet med børnene og sætte rammen om en fælles leg eller aktivitet og vi skal gøre de små opmærksomme på hinanden ved f.eks. at inddrage dem alle i simple fælles dialoger, som rummer simpel humor og simple spørgsmål om hver især. Vi skal skabe et positivt billede af hvert barn og vise vores egne gode følelser for barnet, men vi skal også vise hvor ”grænsen” er, så barnet lærer at der er forskel på ”okay” og ”ikke okay” og på ”ja” og ”nej”.

Børnehaven:

At have en god ven og være en del af et fællesskab medvirker til at skabe trivsel for barnets. Barnet skal finde egne og andres grænser i legen og erfarer hvem de leger godt og knap så godt med. Barnet skal tilegne sig viden omkring forskelligheder, og at vi derfor handler og tænker forskelligt. De voksne er rollemodeller i det pædagogiske læringsmiljø, Vi skal italesætte over for børnene, hvad andre børn har som styrker og anvender disse ressourcer ind i den demokratiske dannelse. Vi skal derfor hjælpe barnets med at udvikle positive strategier til både at indgå i socialt samspil samt konflikthåndtering. Vi skal skabe et positivt billede af hvert barn og anerkende og vise at hvert barn er unikt og betydningsfuld.

---

⁶ Den styrkede pædagogiske læreplan, rammer og indhold side. 38

⁷ Med spirende mener vi, at når barnet når en vis alder, ser vi indimellem kortvarigt, en fælles interesse omkring f.eks. hunde-kravleleg hen over gulvet.

Vi anvender materiale og metoder fra fri for mobberi og børnesamtaler for at understøtte vores arbejde med barnets sociale udvikling.

Kommunikation og sprog:

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevist om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn”.⁸

Pædagogiske mål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og idéer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber

Hvordan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø?

De voksne er tydelige sproglige rollemodeller, som skaber sammenhæng mellem den verbale og non-verbale kommunikation. De voksne skal hjælpe barnet med at sætte ord på tanker, følelser, handlinger og oplevelser. Det handler om at anerkende og reagere på det lille barns kropssprog, impulser og spontanitet og sætte ord på. Og det handler om at lære det større barn sammenhængen mellem kropssproget og det talte sprog.

Vuggestue:

Vi skal styrke de sproglige baner i hjernen, ved at danne en rød tråd mellem bl.a. ord, billede, lyd og handling og derved først og fremmest styrke barnets ordforståelse og dernæst ordforråd. Vi læser genkendelige bøger og konkretiserer handlingen med fokusord, fysiske objekter eller små opgaver eller handlinger som børnene selv skal udføre. Vi synger fagtesange og bruger små fingerdyr til at vise hvordan dyret i sangen ser ud. Vi finder vores dyresamling frem og siger dyrelyde, eller kigger på forhold som stor/lille. Vi snakker om farver på boldene vi hælder ud på gulvet og frugterne i frugtskålen. Vi sætter ord på handlinger og på følelser når barnet bliver ked, vred, glad osv. Vi udfordrer barnet med simple spørgsmål som de kan svare på med ja/nej eller

---

⁸ Den pædagogiskes læreplan, rammer og indhold side. 40

nik/hovedrysten. Måske beder vi barnet tage stilling til simple ting, som f.eks. hvilken mad det vil spise fra madpakken. Vi støtter og opfordrer barnet til selv at udtrykke sig.

Børnehaven:

Vi skal bygge videre på de sproglige redskaber, som barnet har med sig i sin bagage. Dette skal vi gøre ved f.eks. at drage barnet ind i dialogens verden og samtale med barnet om dagens hændelser, hjælpe til at løse konflikter med ord frem for slag og lade barnet fortælle om dets oplevelser, bl.a. når vi holder samling. Vi skal benytte os af metoden Dialogisk læsning og sammen med barnet, tage på opdagelse i sproget ved hjælp af bøgerne. Vi laver ugens rim og remser og ugens sang, for at variere og kaste lys over sprogets lyde og mangfoldigheder. Og vi skal lade barnet finde på fjolleord og rim som ingen mening giver. Vi skal støtte barnet i at turde tale foran gruppen og føle selvværdet indeni, til at ytre sig uden at føle sig skidt til mode bagefter.

Vi involverer forældrene i barnets sproglige læring igennem daglig dialog og forældre samtaler. Vi yder vejledning og råd til sproglige aktiviteter i hjemmet. Vi iværksætter et samarbejde med tale/høre konsulent hvis nødvendig.

Krop, sanser og bevægelse:

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærker og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden samt følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen”.⁹

Pædagogiske mål:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelse, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse

Hvordan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø?

---

⁹ Den styrkede pædagogiske læreplan, rammer og indhold side. 42

Sanserne og kroppen skal udfordres både grov – og finmotorisk, så barnet lærer både sit fysiske og sanselige *Jeg* at kende og får udvidet horisonten og fundet fysiske og mentale grænser.

Det lille barn skal have mulighed for at lære at det *kan* bruge sin krop på forskellig vis og vi skal støtte, opmuntre og anerkende så han/hun får lyst og mod til at fortsætte. Det større barn skal støttes i at turde søge ud over nogen grænser, for at finde nye og derved udvikle sig kontinuerligt.

Barnet skal have mulighed for at styrke både den fysiske og den psykiske sundhed og finde ud af at velvære giver både livsglæde og selvværd.

Vuggestue:

De små er i rivende udvikling også motorisk – måske øver barnet sig i at kravle eller gå, eller måske i at klatre og løbe. Vi skal skabe rum og give plads til denne udvikling og styrke barnets motoriske evner, som omfatter Vestibulærsansen (balance), Taktilsansen (føle) og Kinæstesisansen (rum og retning). Dette skal vi gøre ved at skabe plads til løb, kravlen og tumleri. Indendørs skal vi være på gulvet og tumle, ved f.eks. at ”flyve” med barnet, svinge rundt i luften eller i et tæppe, kaste og trille med bolde, hoppe i puder og lignende. Udendørs skal vi opmuntre til bl.a. at rutsje, gynges og kravle, klatre og balancere. Vi skal udfordre følesansen ved f.eks. at lave en sansebane, hvor de skal mærke forskellige elementer med fødder og hænder. Ligeledes er puslebordet et sted hvor der kan hygges, klappes med hænder og fødder og trykkes på lemmerne. Vi skal anerkende barnets grænser, så de føler at det kan sige til og fra, men samtidig skal vi fortsat præsentere det for samme udfordringer, for måske at krydse nogle grænser hen ad vejen, når trygheden overfor en udfordring måske er opnået. Vi skal støtte barnet i udviklingen og opmuntre til, at fortsætte i sine forsøg på at mestre – f.eks. at kunne gå. Vi præsenterer børnene for finmotoriske aktiviteter i form af bl.a. leg med perler, at tegne/male, lege med modellervoks og at lægge puslespil. Vi skal også støtte ”kan-selv-vil-selv-lysten” til begyndende selvhjulpethed og lade barnet forsøge sig med selv at tage tøj på, kravle op ad stigen til puslebordet og lignende.

Børnehave:

De motoriske sanser skal stadig udfordres og det bliver de bl.a. ved at vi benytter os af gymnastiksalen hver uge. Her laver vi forskellige aktiviteter f.eks. bygges der indimellem, en motorikbane hvor der både skal klatres, kravles, krybes, trilles og svinges. Ligeledes leges der sang – og remselege hvor forskellige måder at bevæge sig på afprøves. Vores legepladsen giver rum og plads til motoriske udfoldelser og udfordringer, ligesom for de små. Vi har legetøj som kræver noget af finmotorikken (f.eks. Geo Mac, Lego, tegne og Barbie).

Vi er i god dialog med vores sundhedsplejerske, som tilbyder sparring til pædagoger og forældre. Vi gør meget brug af omkring liggende faciliteter som sportsbane, gymnastiksal, strand og skov.

Natur, udeliv og science:

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke – og analysemåder. Men naturen er også et grundlag for at arbejde med bæredygtighed og samspil mellem mennesker, samfund og natur”.

(fodnote Den styrkede pædagogiske læreplan, rammer og indhold side. 44)

Igennem dette tema er målet, at barnet får en grundlæggende forståelse og viden om verden og naturen og livet i den. Naturen skal opleves som et rum fyldt med sanseoplevelser, med plads til udfoldelse.

Naturen skal formidles af vi voksne og drages ind i institutionens hverdag. Den skal danne rammen om læring og vi skal stimulere den naturlige lyst til læring og skærpe barnets nysgerrighed og sanser – hvor kommer regnen og sneen fra? Hvordan vokser planterne? Hvor lever dyrene? Hvordan smager de vilde bær? Hvordan passer vi på naturen?

Barnet skal desuden have vækket en spirende interesse / forståelse for matematik og fysik/kemi (science), gerne igennem leg og sjove forsøg i naturens rum.

Pædagogiske mål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundenhed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø?

Vuggestuen:

Vi skal vise de små glæden ved naturen og bringe dem ud i den. Til det har vi vores ladcykel, med hvilken de små kan komme på lidt længere ture i nærområdet og opleve naturen på tæt hold. Barnet skal se og mærke vandet og sandet, måske soppe lidt i det, hvis vejret er varmt. Barnet skal have lov at pille i jorden, i græsset og i den rådne træstub og vi skal undre os sammen med barnet, når det finder en lille bille eller edderkop. Vi skal sætte ord på det barnet ser, mærker og smager. Vi skal finde det fælles tredje, om det så er den lille gule blomst i græsset, barnet synes er mest spændende. Når vi går på tur, snakker vi om de planter vi ser og måske mærker vi at tidslen kan stikke. Vi besøger de dyr vi kan se på markerne rundt omkring f.eks. heste og æsler og snakker om hvad de spiser og hvilke lyde de siger. Hvis der er afgrøder på markerne tillader vi os, at plukke lidt så de små kan se og føle derpå. Måske er det en majscolbe, som er sjov at sidde og pille i. Vi snakker om og mærker vejret i de forskellige årstider og vi ser hvordan bladene pludselig bliver gule, orange og brune om efteråret, hvor de før var fine og grønne.

Børnehaven:

Vi bruger naturen omkring os så ofte som muligt. Den bliver gjort til legeplads, til tumlerum og til et sted hvor der udforskes. Barnet oplever at skoven skifter udseende i hver årstid. Træernes forskellighed opdages, når vi ser på de nedfaldne blades former og på stammernes tykkelse og forskellige bark. Vi undrer os sammen, når det viser sig, at en rådden træstamme er hjem for alverdens smådyr (vi forsøger at ikke væmmes for meget, hvis de små krible dyr kravler over på os). Når børnene finder tudser, frøer, firben, snegle og lignende må de hjertens gerne holde dem, men vi sørger for at være der og forklarer dem hvor vigtigt det er at passe på de små dyr. Og vi forklarer dem hvor de kan sætte dem ned igen, så de kan gemme sig i bladene eller krattet. Vi cykler ud til vandet i vores ladcykel og her får børnene sand mellem tæerne om sommeren og måske vand i støvlerne om efteråret. Måske er turen "bare" for at komme ud og mærke den friske luft, eller også samler vi sten eller muslinger med henblik på at bruge dem til et eller andet kreativt når vi kommer hjem. Vi viser børnene, at naturen kan bruges på utallige måder og vi snakker med dem om hvordan vi passer på naturen ved f.eks. ikke at smide affald fra os, men i stedet samle det op og tage det med hjem til vores egen miljøstation, hvor børnene selv sortere det. Vi er på legepladsen hver dag, måske endda af flere omgange. Om sommeren smører vi børnene i solcreme og forklarer dem at vi skal passe på solenstråler, i den forbindelse laver børnene hvert år et armbånd fra kræftens bekæmpelse, som viser hvornår de skal søge skygge. Vi bruger også naturens ressourcer til at lave bl.a. æblegrød, marmelade og hyldebærsaft og på legepladsen har vi højbede hvor vi sår gulerødder, rødbeder, lægger kartofler og lignende. Derved lærer børnene om naturens spisekammer og om princippet Fra Jord til Bord, samtidig med at de kan følge planternes udvikling og lære om hvad det er der sker. Vi har med jævnlige mellemrum arbejde med Science ved at have en månedlig forsøgsdag. På disse dage arbejder vi med forskellige spændende

forsøg og eksperimenterer med vand, el, ild og meget mere, for at vække børnenes naturlige nysgerrighed for at eksperimenterer. Børnene har stor interesse for emnet, og vi kan derfor godt lokket til lidt sjov på børnenes forespørgsel.

Kultur, æstetik og fællesskab:

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøet med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden”¹⁰

Vi vægter fællesskabet og samværet, og vi øver os i at være sammen i store og mindre grupper, på tværs af grupper og alder. Barnet skal opnå viden om forskellige måder at udtrykke sig på og det får mulighed for at udvikle fantasien, nysgerrigheden og kreativiteten igennem aktiviteter der tager afsæt i forskellige udtryksformer, som f.eks. sanglege, tegne / male aktiviteter og lignende.

Barnet bliver også præsenteret for forskellige højtider og derved traditioner som går igen år for år. Herved får barnet en begyndende samfundsforståelse og der kan tages afsæt til at snakke om anderledes kulturer og anderledes traditioner og hjælpe barnet til en begyndende forståelse for menneskers kulturelle forskelligheder og verdens mangfoldighed.

Pædagogiske mål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø?

Vuggestue:

Vi præsenterer de små for forskellige kreative aktiviteter, som hver især styrker enten fin – eller grovmotorikken og samtidig udvider deres horisont i den kreative verden. Det er ikke så meget på det fælles plan endnu, men når hvert barns ”produkt” bliver

---

¹⁰ Den styrede pædagogiske læreplan side 46

fremhævet ved at komme op og hænge på væggen, opnås alligevel et billede af at "Jeg har lavet et billede". Når barnet f.eks. tegner eller maler, sidder det sammen med de andre børn og oplever derved et lille fællesskab omkring aktiviteten. Og samtidig kan vi, som voksne, observere børnenes forskellighed og temperament i deres måde at udføre aktiviteten – én er rolig og undersøgende i sine bevægelser og en anden er mere 'hurtig' og 'skal nå en masse'. Vi laver kreative aktiviteter, som passer ind i årstiderne og bruger gerne materialer fra naturen. Og ved højtiderne passer aktiviteterne, stuens udsmykning og de sange vi synger, til den pågældende højtid. Derved får barnet et begyndende billede af den danske kultur. Senere kan horisonten udvides.

Børnehave:

Vi igangsætter kreative aktiviteter, velkendte såvel som nye og ukendte. Vi præsenterer ofte barnet for nye materialer, eller bruger de kendte materialer på nye måder. Derved udvides barnets viden om forskellige materials anvendelighed og fantasien udfordres. Vi selv går ind i aktiviteten med egen interesse også, fordi vi ved, at vores interesse styrker barnets interesse. Vi bruger gerne naturen både som rum for kreativ udfoldelse og som giver af spændende materialer, som vi kan arbejde med. Forskellige aktiviteter indbyder til at bruge forskellige remedier og materialer, om det så er pensler, sakse, hænder og fødder eller maling, lim, blade og papirstrimler, og børnene får lov at gøre egne erfaringer i processen omkring aktiviteten. Deres kreationer pryder husets vægge og børnene holder af at kigge på dem. Dette fremmer egen og fællesskabsfølelsen omkring det at gå i denne børnehave. Vi er ofte spontane og laver hyggekreativiteter, men mange kreative aktiviteter er ligeledes emnebaserede og bygger på den pågældende årstid, et læreplanstema eller en bestemt højtid / tradition f.eks. jul, fastelavn eller påske. Barnet lærer om f.eks. julens traditioner igennem disse kreative processer, igennem højtlesning af julehistorier og igennem julesangene vi synger. Dertil kommer børnehusets tradition om at besøge Vonsbæk Kirke i julemåneden og høre juleevangeliet hos præsten. Alt sammen noget som giver genkendelsesglæde og hjælper barnet til at kende julens værdier. I julemåneden giver det tilmed stor mening at tale om hvordan andre lande fejrer jul og at nogle andre kulturer slet ikke fejrer den, men i stedet har en anden højtid. Vi holder selvfølgelig den traditionelle danske fastelavn, men introducerer også børnene for den amerikanske Halloween, ved at lave lidt (u)hygge én af dagene op til den 31 oktober og fortælle om denne ikke-danske tradition. Vi skærer dermed græskarlygter og tegner måske halloweentegninger som pynter i huset.

Vi inddrager lokalmiljøet ved at benytte forskellige faciliteter og muligheder i området samt gennem samarbejde med forskellige lokale instanser.

EVALUERINGSKULTUR:

”Det er lederen af dagtilbuddets ansvar at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og løbende kvalificere det pædagogiske læringsmiljø. Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet”.¹¹

Evaluering

I forbindelse med implementeringen af de nye styrkede læreplaner har vi fokus på at skabe en evalueringskultur via EVA's materiale ”tegn på læring 2”. Dette udelukker ikke vores nuværende arbejde med SMTTE-modellen på vores planlagte års aktiviteter. Vi er opmærksomme på at vores dokumentation skal danne grundlag for justeringer i vores læringsmiljø, så vi hele tiden er bevidste om, at det børnene møder i Vonsbæk Børnehus også hænger sammen til de mål der stilles for børnegruppens læring.

Forældre formidling

På Vonsbæk Børnehus Facebook side kan forældre og bedsteforældre følge med, når vi deler billeder og videoer fra vores hverdag i form af de forløb og aktiviteter vi laver. Derudover har vi en tavle til henholdsvis børnehaven og vuggestuen, som hænger på dørene ind til stuerne. Disse tavler bruger vi til at give forældrene en kort beskrivelse af dagen. Vi printer gerne billeder ud og skriver en tekst til, efterfølgende bliver billederne sættes i ”barnets bog”. Hvert år laver vi et årshjul over året, hvor vi finder interessante emner. Når vi skal planlægge vores emner, bruger vi SMTTE fra sidste års evaluering, for at se hvad der virkede, og hvad der ikke virkede, om vi kan lave nogle justeringer, eller droppe emnet helt. Disse emner arbejder vi med alt fra 14 dage til 1 måned ad gangen.

Refleksion

Det er vigtigt at personalegruppen forholder sig reflekterende til egen praksis, vi har derfor taget ”speeddate” til os, som kan være en hurtig refleksionsmulighed i hverdagen. Det tager max 5 min. 1 personale fortæller kort om sin undring eller stjernestund til minimum 2 andre kollegaer, herefter kollegaen kommer med deres refleksioner og handlingsmuligheder. Derudover har hver kollega mulighed for at skrive en undren eller stjernestund ned fra praksis til næste personalemøde, som vi laver en refleksionsøvelse på, ved at stille spørgsmål ind til undringen:

- Hvad oplever du som særligt udfordrende?
- Hvad har du/l allerede forsøgt at gøre?
- Er der situationer, hvor det ikke er sådan?

---

¹¹ Den styrkede pædagogiske læreplan rammer og indhold side 55 §9 styk 29

- Hvordan tror du situationen opleves fra barnets/børnenes side?
- Hvilke nye handlemuligheder kan du få øje på, som du vil afprøve?

Pædagogiske redskaber:

Vi benytter den digitale platform "Hjernen & Hjertet" som bl.a. giver muligheder for at samle informationer om det individuelle barns udvikling og trivsel, og sprogvurderinger. Dette giver et godt overblik for husets personale, ligesom det understøtter samarbejdet mellem dagtilbud, sundhedspleje, specialpædagoger og skole. Platformen er taget i brug ultimo 2016.

I Vonsbæk Børnehus arbejder vi ud fra den pædagogiske tankegang og tilgang ICDP (International Child Development Program). ICDP er en teori- og evidensbaseret tilgang, samt et menneske- og læringssyn, hvor fokus er rette mod at forhøje kvaliteten af samspillet mellem børn og voksne. Samspillet i relationen er altafgørende for barnets udvikling, og vi har som personale i Vonsbæk Børnehus, en fornem opgave i, at være bevidst og reflekterende omkring vores egen praksis. Vi anvender i den forbindelse ICDP-programmets 8 samspilstemaer, som ligger til grund for vores refleksioner, analyser og samtaler omkring vores egen praksis. Det er vores bevidstgørelse om egen praksis, samt vores relationskompetencer, der er med til at sikre, at alle børn mødes med et ressourceorienteret og positivt syn.

Afslutning:

I Vonsbæk Børnehus arbejder vi ud fra et værdisæt om at:

- respektere det enkelte barn som en unik personlighed.
- tage udgangspunkt i det enkelte barns forudsætninger og baggrund.
- skabe optimale udviklingsmuligheder.
- lære børnene at lære.
- trygge relationer og trygge rammer, skaber trygge børn.
- inklusion skaber plads til alle.

Vores mål er at skabe en institution, som finder en styrke i at være lille og selvstændig, ment på den måde, at småt er godt. Vi har rammerne, rummeligheden i os selv og fagligheden til at skabe et sted, hvor børn kan udvikle sig og trives i. Vi ved at det hovedsageligt er i samspil med tydelige og trygge voksne og i relationer til jævnaldrende, at børn har muligheden for personlig og harmonisk udvikling.

Vi er også bevidste om, at det er i professionel sparring med egen og andre faggrupper at vi udvikler os fagligt, i form af bl.a. uddannelser og kurser. Ligeledes lader vi os gerne inspirere udefra, sådan at vi forbliver i en tidssvarende og god udvikling, på alle områder.